
Az észak-alföldi mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi helyzetének elemzése 1997-1999-es adatok alapján

Rózsa Attila

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum,
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Intézet,
Számviteli és Pénzügyi Tanszék, Debrecen

ÖSSZEFOGLALÁS

A mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozások jövedelme a mezőgazdaság sajátosságaiból adódóan széles határok között változik. Az elemzés a Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi helyzetének vizsgálatával foglalkozik, az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és Cégnylvántartási Osztály által rendelkezésre bocsátott 1997-99 éves beszámolók alapján. Az elemzés során az adatok megyénként csoportosítva, átlagolva kerültek analízisre.

A vizsgált vállalkozások nyereségesen gazdálkodtak, viszont a cash flow-kimutatást tanulmányozva látható, hogy nem minden esetben voltak képesek pénzkidásaikat pénzbevételeikből fedezni. Mind a két megye esetében nagy hangsúlyt fektettek fejlesztésre, beruházások támogatására. Valószínű, hogy ez a későbbiekben, bevételben is megvalósuló hasznot fog eredményezni.

Összességében két megye mezőgazdasági vállalkozásai közül ezen elemzés alapján nem adható egyértelmű válasz arra vonatkozóan, hogy melyik megye mezőgazdasági vállalkozásai vannak jobb helyzetben, illetve a kialakult eltérések mire vezethetők vissza. A rendelkezésre álló adatok alapján ezen kérdésekre nem lehet egyértelmű választ adni, de a későbbiekben ennek megítélése érdekében további vizsgálatokat és kiegészítő adatgyűjtést fogok végezni.

SUMMARY

The income of agricultural enterprises varies greatly according to the type of agricultural production.

We analysed the financial situation of some agricultural companies from Szabolcs-Szatmár-Bereg and Hajdú-Bihar counties. We got the data from the Department of Justice from reports made between 1997-1999. The available data was classified and averaged by counties.

Although the management of the examined enterprises ensured profit, closer analyses of their cash flows reveal that, at least in some cases, expenses were not always coverable, despite income. Both counties, major emphasis was on improvement and support investments. It is highly probable that these investments will later result in an increasing income level and profit.

Altogether we cannot say which county enjoys a better situation, and what the reasons for the differences are. Further data collection and analyses are needed to find the answers.

BEVEZETÉS

A piacgazdaság kialakulását és fejlődését követően a tulajdonosoknak, a hitelezőknek és a gazdaság más szereplőinek egyaránt megnőtt az igénye a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, a valóságnak megfelelően bemutató információk iránt. A számviteli törvény értelmében, a törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó

szervezeteknek a törvényben meghatározott követelményeknek megfelelően beszámolási és könyvvezetési kötelezettségük van.

A vagyoni helyzetről a mérleg, a jövedelmi helyzetről pedig az eredménykimutatás tájékoztat. Ezzel szemben pénzügyi helyzetről a mérlegből és az eredménykimutatásból is nyerhetünk ismereteket, de ez önmagában kevés a körültekintő elemzéshez. Ehhez nyújt hasznos ismereteket, az éves beszámolót készítő vállalkozásoknál a cash flow-kimutatás.

A likviditás a gazdasági élet valamely szereplőjének olyan helyzete, amikor fizetési kötelezettségét határidőre ki tudja egyenlíteni. A likviditás statikus jellemző, amely egy vállalkozás adott időpillanatban fennálló fizetőképességét, illetve fizetéseketelenségét jelenti (Tóth, 1993). A fizetőképesség megítélésének a kényszere felgyorsította a pénzügyi helyzet elemzésével kapcsolatos munkát. Ez érthető, hiszen a pénz a vállalkozás éltető ereje volt és az is marad mindig (Collins, 1998). Mennyisége és mozgása fontos gazdasági jellemző, amelynek értékelése külön beszámoló készítését igényli.

1997. január elsejétől az éves beszámolót készítő vállalkozásoknak a kiegészítő melléklethez csatolni kell legalább a számviteli törvényben meghatározott részletességgel elkészített cash flow-kimutatást. Így napjainkra a magyar számvitelnek is részévé vált az a dokumentum, amely Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban már régóta a vállalati beszámolók részét képezi.

A cash flow a világ országaiban azonos jelentéssel bír. A cash egy angol kifejezés, amely a mindennapi szóhasználatban készpénzt, a flow pedig áramlást jelent. Azaz a cash flow pénzáramlás, pénzeszközváltozás.

A cash flow a vállalkozás egy meghatározott időtartamon belül realizált pénzbevételeinek és pénzkidásainak különbsége (a vállalkozás pénzeszközeiben bekövetkezett változás, ami a mérlegből közvetlenül is megállapítható) (Kozma, 1999).

A pénzeszközök központi szerepét támasztja alá, hogy szinte minden gazdasági eseménynek van azonnali vagy későbbi időpontban felmerülő pénzeszközszükséglete.

A CASH FLOW-KIMUTATÁS CÉLJA, SZEREPE AZ INFORMÁCIÓ-SZOLGÁLTATÁSBAN

A cash flow-kimutatás többek között választ ad a következő kérdésekre:

- Honnan származnak a vállalkozás pénzbevételei a beszámolási időszak alatt?
- Mire használták fel a pénzeszközöket ugyanezen időszak alatt?
- Képes volt-e a társaság alapvető működése során a szükséges pénzeszközök előteremtésére, vagy esetleg bizonyos tárgyi eszközeinek, más befektetéseinek eladására kényszerült annak érdekében, hogy pénzeszközeit elfogadható szinten tartsa?
- A beszámolási időszak alatt a társaság rászorult-e hitelek felvételére?
- A rendelkezésre álló pénzeszközeit a társaság az adósságainak törlesztésére kényszerült-e felhasználni, vagy azokat a tevékenysége bővítését elősegítő beruházásokra tudta elkölteni?
- Hogyan valósult meg a társaság növekedésének és terjeszkedésének finanszírozása? (Nagy, 1998)

A cash flow-kimutatásból megállapítható, hogy a fejlesztések fedezetében milyen mértékben vesznek részt saját és idegen források, továbbá a pénzfelhasználáson belül milyen részarányt képez a nyereségadó, a hitelek törlesztése, a beruházások pénzügyi teljesítése, az anyagi ösztönzési kifizetések és a pénzügyi befektetések (Forgács, 1991).

A cash flow-kimutatás célja:

- képet nyújt a társaság fizetőképességéről, jövedelemtermelő képességéről,
- tájékoztat a vállalkozás beszámolás időszaki pénzeszköz bevételeiről és kiadásairól (Koblencz, 1995),
- pénzeszköz alapon nyújt tájékoztatást a vállalkozás működési, befektetési és finanszírozási tevékenységéről (Nagy, 1998),
- tájékoztatja a vezetőket korábbi döntéseik helyességéről, valamint a hitelezőket a vállalkozás kötelezettség-teljesítési és osztalékfizetési képességéről (Bíró et al., 1997).

AZ EREDMÉNY- ÉS A CASH FLOW-KIMUTATÁS ELEMZÉSE

A dolgozat Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi helyzetének elemzésével foglalkozik, az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és Cégnylvántartási Osztály által rendelkezésre bocsátott 1997-es 1998-as és 1999-es éves beszámolók alapján. Az elemzés során az adatok megyénként átlagolva kerültek feldolgozásra.

Tapasztalataim alapján a közzétételi kötelezettség alá tartozó cégek jelentős része – a törvényi szabályozás ellenére, szankciók hiányában – nem, vagy csak hiányosan tesznek eleget az előírásoknak. 1997 és 1999 között Hajdú-Bihar megyében, a nagy számú működő mezőgazdasági társaság ellenére mindössze 18, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8 mezőgazdasági vállalkozás jövedelemének elemzését lehetett elvégezni.

A vizsgálat során az adatok megyénként, átlagolva kerültek analízisre. Ezzel arra keresve a

választ, hogy vannak-e különbségek a megyék között, és ha igen, akkor melyik helyzete kedvezőbb.

Az elemzés 1997-tel kezdődik, mivel Magyarországon ez az év volt az első, amikor az éves beszámolót készítő vállalkozásoknak cash flow-kimutatást is kellett készíteni. A cash flow-kimutatásnál az egyes sorok átlagos értékei a pénzeszköz-változás százalékában kerültek kifejezésre.

A feldolgozott adatok alapján 1997 és 1999 között a vállalkozások nyereségesen gazdálkodtak, de pénzeszköz-változás területén eltérések tapasztalhatók. A pénzeszköz-áramlást a Hajdú-Bihar megyei vállalkozásoknál az *1. táblázat* szemlélteti.

Hajdú-Bihar megyében 1997-ben a működési és befektetési pénzáramlás negatívan alakult, amelyet a finanszírozási tevékenységből származó pénzbevétel ellensúlyozott. Ez összességében pozitív pénzeszköz változás kialakulásához vezetett. A negatív működési cash flow kialakulásában nagy szerepe volt a készletek nagy mértékű növekedésének, amelyet az adózás előtti eredmény és az értékcsökkenés sem tudott ellensúlyozni. A készletbeszerzés értéke meghaladja az értékesített készletek értékét, azaz a többlet beszerzés a pénzeszközök csökkenését vonta maga után. A vevők állományának növekedése és az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek csökkenése semlegesítette a szállítókkal szembeni kötelezettség növekedését. A befektetett eszközök beszerzésére fordított összeg nagy részét a befektetett eszközök eladásából származó bevétel biztosította. A felvett jelentős összegű hitel fedezte a törlesztést, a szokásos tevékenység és fejlesztés pénzeszköz igényét.

1998-ban kedvezőbb helyzet alakult ki, a szokásos tevékenységből származó pénzeszközök hozzájárultak a pénzkidadások finanszírozásához. Az adózás előtti eredmény és az elszámolt amortizáció bevételt biztosító hatását a készletek, és a vevők állományának a növekedése csökkentette. A befektetett eszközök beszerzésének pénzszükséglete befektetett eszközök értékesítésén túl a működésből és a finanszírozási tevékenységből került kiegészítésre. Kedvező változás, hogy a felvett hitel értéke nem sokkal haladja meg a hiteltörlesztés összegét. Megfigyelhető, hogy a vevőkkel szembeni követelést nem tudták pénzbevétel formájában realizálni és a készleteik mennyiségének a növekedése is készpénz csökkenést eredményezett. Figyelmet fordítanak új eszközök beszerzésére, és sikerült a hitelfelvételt a törlesztési kötelezettség szintje közelébe csökkenteni.

1999-ben összességében negatív pénzeszköz változás következett be, azaz a tárgyévi pénzbevételeket meghaladta a pénzkidadások mértéke. Összességében nem biztos, hogy ez a változás kedvezőtlennek tekinthető. Az adózás előtti eredmény és az elszámolt amortizáció bevételt biztosító hatását az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek csökkenése és a vevők állományának a növekedése csökkentette. A szállítók állománya növekedett valószínűleg azért, mert a szállítókkal szembeni kötelezettségét ki tudták tolni. A vevőkkel szembeni követelésük az előző évhez képest szintén

növekedett. A befektetett eszközök beszerzését, ami szintén jelentős mértékű egyrészt a befektetett eszközök értékesítése, másrészt szokásos tevékenység pénzbevétele biztosította. Kedvező változás, hogy a felvett hitel kevesebb, mint a hiteltörlesztés, azaz a vállalkozás által megtermelt

pénzmenyiség is felhasználható a korábban felvett hitelek törlesztésére. Itt a vállalkozásoknak már lehetősége volt arra, hogy a működésük során előteremtett pénzbevételeik fedezetet nyújtsanak, nemcsak a működésre, fejlesztésre, hanem a korábban felvett hitelek törlesztésére is.

1. táblázat

Néhány Hajdú-Bihar megyei mezőgazdasági vállalkozás 1997-1999 közötti cash flow-kimutatás adatainak átlaga

Cash flow-kimutatás(1)	1997			1998			1999		
	átlag(2)	pénze. változás % (3)	műk. cash flow % (4)	átlag(2)	pénze. változás % (3)	műk. cash flow % (4)	átlag(2)	pénze. változás % (3)	műk. cash flow % (4)
Működési cash flow(4)	-10595	-320,1	-100,0	19336	426,6	100,0	55187	6287,3	100,0
Adózás előtti eredmény +/- (5)	45518	1375,2	429,6	64421	1421,4	333,2	24800	2825,4	44,9
Elszámolt amortizáció +(6)	19228	580,9	181,5	27896	615,5	144,3	23383	2664,0	42,4
Elszámolt értékvesztés +(7)	1833	55,4	17,3	2227	49,1	11,5	8659	986,5	15,7
Céltartalék képzés és felhasználás különbözete +/- (8)	3337	100,8	31,5	2144	47,3	11,1	11560	1317,0	20,9
Befektetett eszközök értékesítésének eredménye +/- (9)	-166	-5,0	-1,6	-3218	-71,0	-16,6	-1312	-149,5	-2,4
Szállítói kötelezettségek változása +/- (10)	18967	573,0	179,0	9400	207,4	48,6	12164	1385,8	22,0
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek változása +/- (11)	-13931	-420,9	-131,5	15119	333,6	78,2	-11188	-1274,6	-20,3
Passzív időbeli elhatárolások változása +/- (12)	2889	87,3	27,3	5372	118,5	27,8	6168	702,7	11,2
Vevőkövetelés változása +/- (13)	-4436	-134,0	-41,9	-31716	-699,8	-164,0	-4513	-514,2	-8,2
Forgóeszközök változása (14)	-69206	-2090,8	-653,2	-51295	-1131,8	-265,3	2534	288,7	4,6
Aktív időbeli elhatárolások változása +/- (15)	-403	-12,2	-3,8	-1194	-26,4	-6,2	-474	-54,0	-0,9
Fizetett adó (nyereség után) -(16)	-9064	-273,8	-85,6	-9609	-212,0	-49,7	-10635	-1211,6	-19,3
Fizetett osztalék, részesedés -(17)	-5162	-155,9	-48,7	-10211	-225,3	-52,8	-5960	-679,0	-10,8
Befektetési cash flow(18)	-39431	-1191,3	-372,2	-62751	-1384,6	-324,5	-22644	-2579,8	-41,0
Befektetett eszközök beszerzése -(19)	-74640	-2255,0	-704,5	-87153	-1923,0	-450,7	-46119	-5254,3	-83,6
Befektetett eszközök eladása +(20)	34718	1048,9	327,7	23881	526,9	123,5	23451	2671,7	42,5
Kapott osztalék +(21)	491	14,8	4,6	547	12,1	2,8	24	-2,7	0,0
Finanszírozási cash flow(22)	53336	1611,4	503,4	47948	1058,0	248,0	-33420	-3807,5	-60,6
Részvénykibocsátás bevétele (tőkebevonás) +(23)	0	0,0	0,0	4255	93,9	22,0	85	9,7	0,2
Kötvénykibocsátás bevétele +(24)	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Hitelfelvétel +(25)	278417	8411,5	2627,9	328607	7250,7	1699,5	769546	87673,5	1394,4
Véglegesen kapott pénzeszközök +(26)	6943	209,8	65,5	10782	237,9	55,8	2860	325,8	5,2
Részvénybevonás (tőkezállítás) -(27)	-5478	-165,5	-51,7	-10847	-239,3	-56,1	-630	-71,8	-1,1
Kötvényvisszafizetés -(28)	0	0,0	0,0	-8945	-197,4	-46,3	0	0,0	0,0
Hiteltörlesztés-visszafizetés -(29)	-226337	-6838,1	-2136,3	-275756	-6084,5	-1426,2	-789289	-89922,8	-1430,2
Véglegesen átadott pénzeszközök -(30)	-209	-6,3	-2,0	-152	-3,3	-0,8	-15991	-1821,9	-29,0
Pénzeszköz változás(3)	3310	100	31,2	4532	100,0	23,4	-878	-100,0	-1,6

Table 1: Some Hajdú-Bihar country agricultural companies 1997-1999 average cash flow statement

Cash flow statement(1), Average(2), Cash flow(3), Operative cash flow(4), Pre-tax profit(5), Accounted depreciation(6), Accounted loss in value(7), Provisions change(8), Achievement of invested assets sale(9), Trade creditors change(10), Other short term liabilities change(11), Accrued liabilities change(12), Trade debtors change(13), The change of current assets (without trade debtors and cash)(14), Accruals change(15), Paid tax(16), Paid dividend(17), Investment cash flow(18), Invested assets bay(19), Invested assets sale(20), Received dividend(21), Financial cash flow(22), Share issue capture(23), Flotation capture(24), Credit admission(25), Cash received permanently(26), Withdrawal of stocks(27), Bond refund(28), loan repayments(29), Cash handed over permanently(30)

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vállalkozások szintén nyereségesen gazdálkodtak, de pénzáramlásuk nem alakult ilyen kedvezően (2. táblázat).

1997-ben a pozitív pénzáramlás kialakulása elsősorban a finanszírozási tevékenységre vezethető vissza, mivel a működési és a befektetési

tevékenység egyaránt negatívan alakult. A negatív szokásos tevékenység kialakulásában jelentős szerepe volt a jelentős mértékű egyéb rövid lejáratú kötelezettségeknek. Ezt az amortizáció, az értékvesztés, a vevők és a készletek állománya sem tudta megfordítani. A befektetések nagyobb része sajnos csak hitelből valósult meg. A hitelfelvétel

összege fedezte a hiteltörlesztés összegét, valamint a működés és befektetések pénzeszköz szükségletét.

1998-ban kedvezőtlen változásként értékelhető, hogy a pénzeszközváltozás negatív volt. A vállalkozások a szokásos tevékenység során nem tudták a szükséges pénzmennyiséget előteremteni. A készletek mennyisége növekedett, amihez társult az is, hogy a vevőkkel szembeni követelések (például a fizetési határidők növelése következtében) szintén emelkedtek. Jelentős maradt a beruházás mértéke. A befektetett eszközök beszerzésében a jól működő vállalkozásoknak megfelelően kis szerep jutott a régebbi eszközök értékesítéséből származó

pénzbevételnek. A fejlesztés és a működés finanszírozása egyaránt hitelekkel valósult meg.

1999-ben megmaradt a kedvezőtlen tendencia, az összességében negatív cash flow. Azaz a finanszírozási műveletek pénzbevétele sem tudta fedezni a működés és a fejlesztés területén kialakult pénzeszköz deficitet. Szembetűnő az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek csökkenése, a vevők és a készletek növekedése. A befektetések pénzügyi szükségletét kis részben fedezte a befektetett eszközök értékesítése. A felvett hitel nagy része hiteltörlesztésre fordították.

2. táblázat

Néhány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei mezőgazdasági vállalkozás 1997-1999 közötti cash flow-kimutatás adatainak átlaga

Cash flow-kimutatás(1)	1997			1998			1999		
	átlag(2)	pénze. változás % (3)	műk. cash flow % (4)	átlag(2)	pénze. változás % (3)	műk. cash flow % (4)	átlag(2)	pénze. változás % (3)	műk. cash flow % (4)
Működési cash flow(4)	-11037	-141,5	-100,0	-6064	-103,0	-100,0	-4724	-96,1	-100,0
Adózás előtti eredmény +/- (5)	14809	189,8	134,2	6878	116,9	113,4	12360	251,5	261,6
Elszámolt amortizáció + (6)	8082	103,6	73,2	10560	179,4	174,1	11051	224,8	233,9
Elszámolt értékvesztés + (7)	18	0,2	0,2	1507	25,6	24,8	2867	58,3	60,7
Céltartalék képzés és felhasználás különbözete +/- (8)	-45	-0,6	-0,4	344	5,8	5,7	29	0,6	0,6
Befektetett eszközök értékesítésének eredménye +/- (9)	541	6,9	4,9	-449	-7,6	-7,4	363	7,4	7,7
Szállítói kötelezettségek változása +/- (10)	3572	45,8	32,4	10791	183,3	177,9	-2577	-52,4	-54,6
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek változása +/- (11)	-71652	-918,3	-649,2	11888	201,9	196,0	-12788	-260,2	-270,7
Passzív időbeli elhatárolások változása +/- (12)	-261	-3,3	-2,4	3551	60,3	58,5	1698	34,5	35,9
Vevőkövetelés változása +/- (13)	13824	177,2	125,2	-20566	-349,4	-339,1	-4579	-93,2	-96,9
Forgóeszközök változása (14)	19244	246,6	174,4	-28841	-490,0	-475,6	-9106	-185,3	-192,8
Aktív időbeli elhatárolások változása +/- (15)	1936	24,8	17,5	-701	-11,9	-11,6	-1694	-34,5	-35,8
Fizetett adó (nyereség után) - (16)	-1104	-14,2	-10,0	-1123	-19,1	-18,5	-1770	-36,0	-37,5
Fizetett osztalék, részesedés - (17)	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	-803	-16,3	-17,0
Befektetési cash flow(18)	-25499	-326,8	-231,0	-67321	-1143,7	-1110,1	-27458	-558,7	-581,3
Befektetett eszközök beszerzése - (19)	-33463	-428,9	-303,2	-70468	-1197,1	-1162,0	-33256	-676,6	-704,0
Befektetett eszközök eladása + (20)	7953	101,9	72,1	3113	52,9	51,3	5779	117,6	122,3
Kapott osztalék + (21)	12	0,1	0,1	34	0,6	0,6	19	0,4	0,4
Finanszírozási cash flow(22)	44338	568,3	401,7	67499	1146,7	1113,0	27267	554,8	577,2
Részvénykibocsátás bevétele (tőkebevonás) + (23)	37300	478,1	338,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Kötvénykibocsátás bevétele + (24)	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Hitelfelvétel + (25)	40002	512,7	362,4	82158	1395,7	1354,8	57828	1176,6	1224,1
Véglegesen kapott pénzeszközök + (26)	2856	36,6	25,9	12810	217,6	211,2	18185	370,0	385,0
Részvénybevonás (tőkeleszállítás) - (27)	-7172	-91,9	-65,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Kötvényvisszafizetés - (28)	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Hiteltörlesztés-visszafizetés - (29)	-28576	-366,3	-258,9	-31091	-528,2	-512,7	-52153	-1061,1	-1104,0
Véglegesen átadott pénzeszközök - (30)	-72	-0,9	-0,7	3622	61,5	59,7	5680	115,6	120,2
Pénzeszköz változás(3)	7802	100,0	70,7	-5886	-100,0	-97,1	-4915	-100,0	-104,0

Table 2: Some Szabolcs-Szatmár-Bereg country agricultural companies 1997-1999 average cash flow statement

Cash flow statement(1), Average(2), Cash flow(3), Operative cash flow(4), Pre-tax profit(5), Accounted depreciation(6), Accounted loss in value(7), Provisions change(8), Achievement of invested assets sale(9), Trade creditors change(10), Other short term liabilities change(11), Accrued liabilities change(12), Trade debtors change(13), The change of current assets (without trade debtors and cash)(14), Accruals change(15), Paid tax(16), Paid dividend(17), Investment cash flow(18), Invested assets bay(19), Invested assets sale(20), Received dividend(21), Financial cash flow(22), Share issue capture(23), Flotation capture(24), Credit admission(25), Cash received permanently(26), Withdrawal of stocks(27), Bond refund(28), loan repayments(29), Cash handed over permanently(30)

KÖVETKEZTETÉSEK

Ezen értékelés alapján talán a két megye mezőgazdasági vállalkozásai közül a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vállalkozások helyzete kedvezőtlenebb, mivel a pénzeszköz-változásuk átlagosan negatívan alakul. A működési cash flow nem fedezte a vállalkozás pénzeszközszükségletét. A befektetések pénzsükséglete általában hitelből fedezhető. A felvett hitelek nagy része, pedig a korábbi hitelek törlesztésére fordítódik.

A Hajdú-Bihar megyei vállalkozások esetében 1999-re kedvező változások következtek be. A kívánatosnak megfelelően a szokásos tevékenység

pénzbevétele pozitívan alakult, ami fedezni tudta a befektetéseket, a hiteltörlesztések nagy részét, amit szükség esetén hitelek felvételével is kiegészítettek.

Össességében két megye mezőgazdasági vállalkozásai közül ezen elemzés alapján nem adható egyértelmű válasz arra vonatkozóan, hogy melyik megye mezőgazdasági vállalkozásai vannak jobb helyzetben, illetve a kialakult eltérések mire vezethetők vissza. A rendelkezésre álló adatok alapján ezen kérdésekre nem lehet egyértelmű választ adni, de a későbbiekben ennek megítélése érdekében további vizsgálatokat és kiegészítő adatgyűjtést fogok végezni.

IRODALOM

Bíró T.-Pucsek J.-Sztanó I. (1997): A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése. Perfekt Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Részvénytársaság, Budapest

Collins, J. M. (1998): Cashflow- és likviditásmenedzsment. Ernst and Young

Koblencz J. (1995): Ködoszlatás cash flow ügyben. Számvitel és Könyvvizsgálat, 11-12.

Kozma A. (1999): Vázlatok a számvitel tanulmányozásához. Egyetemi jegyzet, Debrecen

Nagy I. (1997): Cash flow-kimutatás. Auditinfó Kiadó Kft., Budapest

Tóth P. (1993): Számvitel és Pénzgazdálkodás. Mezőgazda Kiadó, Budapest

2000. évi C. törvény a számvitelről